

TELEGRAFULU ROMANU.

Nr. 73. ANULU XVIII.

Sabiu, in 13/25 Septembrie 1870.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditur'a foiei pe afara la c. r. poste. cu bani gata prin scrisori francate, adresate catre expeditura. Pretulu prenumeratiunii pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. iar pe o jumtate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

ru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumtate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tiori straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intria ora cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a ora cu 5 1/2. cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2. cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“.

pre patriarulu din urma (Octomvre — Decembre) alu anulu 1870. — Pretulu abonamentulu pre 1/4 anu e:

Pentru Sabiu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Trania si Monarchia austro-unguresca 2 fl. v. a.

Pentru Romania si strainatate 3 florinti.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiia cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rogamu a se scrie curatu, si epistolele de prenumeratiunea ni se tramite francate — adresandu-le de dreptulu la

Editor'a „Telegrafulu Romanu“ in Sabiu.

Alegeri la congressu.

In archidieceasa s'a alesu:

in cerculu alu II-lea unanimu par. Vicariu archiepiscopescu protos. Nicolau Pope'a si pentru casulu candu nu aru pute representu cerculu, par protopr. Ioanu Petricu;

in cerculu I s'a alesu p. protopr. Ioanu Hania;

in cerculu IV. s'a alesu par. Vicariu archiepiscopescu protos. Nicolau Pope'a.

in cerculu III. s'a alesu p. prot. Ioanu Metianu.

in cerculu VII s'a alesu p. protopresbiteru si prof. la institutulu teologicu pedagogicu Ioanu Popescu.

Sabiu 7 Septembrie 1870.

Cetitorii foiei nostre si voru aduce aminte de cele impartasite de noi in nrulu 57 sub rubrica Sabiu 17 Iuliu a. c. despre mesurile luate de consistoriulu nostru archidiececanu fatia cu o decisiune a senatulu scolasticu comitatensu din comitatulu Dobâcei, prin carea recuirase pre consistoriu sa insarcineze pre invetiatorii nostri confessionali din acele parti a asterne judiloru comunali, la finea fia-carei Ioni, liste de acei copii si copile de scola, cari au absentatu dela orele de invetiamentu, pentru ca sa se esecuteze mulcte dela parintii lor.

Unu corespondinte alu „Federatiunii“ in nr. 88 din anulu acest'a arata ca ordinariatulu metropolitanu din Blasiu, in cestiunea amintita a resursu senatulu din comitatulu Dobâcei, ca acest'a sa se puna in contielegere cu senatele scolastice gr. cat.; sa mira inse, ca ordinariatulu archidiececanu gr-or. staruiesce asiá de tare pre langa scole confessionali, este neconsolabilu candu ajunge sa spuna ca ordinariatulu metropolitanu gr-or. din Sabiu nu si-a luat palari'a dinaintea senatulu scolasticu din comitatulu mai susu numitu, si este si mai nemangaiatu, candu vede ca ordinariatulu archidiececanu gr-or. are cutezanti'a de a dovedi cu fapte din timpulu celu mai prospetu, ca se folosescu si lucrurile cele mai nevinovate spre a face proselitismu pentru biseric'a gr. cat., si cere garantii dela senatulu scol. comit. ca cu mulctele ce aru ave sa le platescs parintii nu se voru face abuzuri in favorea proselitismulu.

Presupunendu cunoscuta responsulu ce l'a datu

consistoriulu nostru, de ore ce, precum amu amintitu, daspre acest'a amu scrisu mai pre largu in nr. 57 alu foiei nostre, trecemu numai decatu la partile cele mai esentiale, atinse de corespondentele, nu pentru a face polemii, ci, in scurte cuvinte a descurea unele idei depuse in corespondinti'a amintita, cari pre unii i potu face sa le ia de bani buni.

La gr. or. este din vechime principiulu de scole confessionali, principiu, precum este si confessiunea loru principiala si cu caracteru marcatu si otaritu, dara nu unu mijlocu de pressiune asupre regimulu cu care sa treci puntea ca celu din poveste. Acest'a si-a luat siesi de indreptariu si congressulu nostru din 1868 p. 84. Romanii gr. orientali nu au lipsa sa-si negu caracterulu loru confessionalu nici in cele scolastice, precum nu si lu nega nici in cele bisericesci si fundatiunali. Viati'a loru e intriga nestirbita si intocmita pentru tote eventualitatile seu ca sa intrebuintiamu cuvintele scripturei pentru tote vecurile. Sufletulu acestui intregu e moralitate a si moralitatea ne trebuie nu numai sub regimulu presentu, ci sub tote regimele.

Dealtmintrea corespondentele „Feder.“ si aduce aminte catu de bine le veni gr. catoliciloru candu, in urm'a apararei principiulu confessionalu cu atat'a consecinti'a si sagacitate de catra consistoriulu nostru, au scapatu de inspectiunea episcopulu rom. cat. din Alba Iulia si de cea a consistoriulu romano-catolicu. Totu asiá candu le au succesu a esoperá sub regimulu provisoriu ardeleanu, unu consiliariu anume pentru confessiunea gr. catolica, provocanduse la consiliariulu gr-or. de scola.

Imputarea ce se face ordinariatulu nostru, ca si-a uitatu de o datorinta mare, este nefundata. Abstragendu dela alte metechne cate se faurisera la infiintarea scolei din Lapusiu, la care face alusiune corespondentele „Fed.“ presentulu, ca si trecutulu, ne arata ca aceea scola fara caracteru confessionale astadi aru fi in ventu seu nu romanescu. Si apoi nu scimu cu totii, ca si gimnasiulu dela Nasedu, carele la inceputu era fara caracteru confessionalu acum e cu caracteru confessionalu?

Un'a ne aduce in umire in afacerea de fatia. Proselitismulu nu se nega pentru ca nu se pote nega, dara totusi se acopere cu nisce frase gole. Acest'a e semnu tristu, pentru ca reulu in tipulu acest'a nu se vindeca

Consistoriulu nostru archidiececanu, in fati'a intemplantii dela Chechisiu, unde archidiaconulu gr. cat. Szilas dice catra crestini gr. or., ca ei pentru aceea nu potu capatu imprumutulu de statu dela comitatu, pentru ca suntu gr. orientali, si l'aru scole indata deca aru trece la greco-catolicismu, — nu are in catrau de catu cu dreptu cuventu a presupune, ca si mulctele ce voru fi de a se esecua dela crestini nostri voru fi trase in abusari de aceste. Si cu ocaziunea acestor'a se voru afla omeni, care voru dice faceveti niti si indata scapati de platirea pedepselor.

Candu suntu fapte asiá de evidente, si celu atinsu mai susu nu sta isolatu, ci e numai unulu din cele mai de corendu cunoscute, acei domni, carii la fia care ocaziune de felulu acestor'a se espectoréza ca voiescu binele nationalu, aru face mai bine deca aru staru ca lucruri de aceste pagubitoare pentru cultur'a nostra nationala sa nu se mai intemple si sa le combata in radacin'a lor. Netediendule cu vre-o cate-va vorbe dulci, insemnéza a le aproba, si aprobarea acest'a este veninulu celu mai tare si mai periculosu.

Astadi in 12 Sept. Dlu Ioanu Popescu, profesoru de teologia si pedagogia s'au hirotesitu de Protopresbiteru prin Par. Archiepiscopu si Mitropolitu Andreiu, dupa ce au fostu unanimu alesu de Protopresbiteru prin sinodulu inmultitu alu protopresbiteratulu Sabiului II, si prin consistoriulu archidiececanu au fostu intarita acesta alegere.

Eveneminte politice.

In partea resaritena a imperiulu austro-ungurescu este linisce politica. Convocarea dietei pre 30 Septembrie, exercitiile honvediloru concentrati la puncte diferite si cojecturile diarieloru din Pest'a asupre'a situatiunei cu privire la rebelulu intre Franci'a, pote si reintorcera lui Kossuth in Ungari'a — eata scirile mai insemnate. Dincolo de Lait'a? Acolo e frementatur'a mai mare, pre langa mici rezultate, pentru ca e problematicu deca boemii, deca polonii, voru esoperá ceva. Locutiitoriulu din Tirolu, Moravi'a si presiedintele tieri din Silczi'a suntu pensiunati. Caus'a sa dice a fi, pentru ca in senatulu imperiale au votatu si ei pre langa amenarea alegeri presiedinteli pentru senatu precandu doi ministri au votatu contr'a.

Scirile despre pace se immultiescu, speranti'a de a se realisa pacea in curendu inse e forte subtire. Intrevederea lui Favre cu Bismarck nu au folositu multu. Pretensiunile din partea prussieniloru suntu inca pre mari.

Rom'a a caditu. Ea sa afla in manile Italianiloru. Regimulu si parlamentulu italianu se voru stramuta acolo preste putienu, pentru ca sa ia in posesiune nou'a si natural'a capitala a regatulu italianu.

Informatiunile din Bucuresci vorbescu acum a dou'a ora despre o aliantia intre Austri'a si Russi'a.

Din Treiscaune.

Onorata Redactiune! Nu-e destulu, ca norulu greu politicu ne apasa esistinti'a nationala, nu-e destulu, ca politic'a Europei e incurcata, incatu in totu momentulu pote atacá esistinti'a imperiulu constitutionalu, ci inca in timpuri asiá grave ni se ataca si autonomi'a bisericeii pe cai suterane, ni se amenintia prin legea scolastica inchiderea scolei confessionale din S. Szt. György, carea ce e dreptu nu corespunde intru tote legi scolastice, pentru ca domni de inainte de 48 nu neau lasatu sa facemu scoli, nici neau lasatu in stare ca sa potemu si noi redica scoli mai bune coresponditoare legei scolastice. Pentru aceea nu urméza, ca sa ni se inchida scola nici nu-e iertatu, ca pre unii dintre poporeni nostri nepriceputi sa-i seduca la depunerea juramentulu pentru scola comunala, fara de a li se spune, ca au de a plati si 5 procente urcatura de dare pentru sustinerea acelei scoli, si inca fara de a li se impartasi mai antaiu formul'a juramentulu; ci stapanii situatiunei de adi vedea-si de treb'aru si nu se amestece in treburile nostre scolare. De altmintrea le-o spunemu francu, ca din partea loru nu suferimu nici unu amestecu in autonomi'a bisericeii nostre, de care se tiene strictu si caus'a scolastica; noi n'avemu lipsa de tatoratu in treburile scolastice spre a ne rapu cu tempu limb'a nationala!

Togm'a septemân'a trecuta avuramu si noi rar'a norocire de a fi preotulu nostru Alecsiu Popoviciu provocatu din partea inspectoratulu scolasticu alu regimulu spre a-si dá invoierea sea la compunerea unei scoli comunale, caci fara de aceea scola nostra confessionala nu pote sa esiste si cu tempu tre-

bucuroasă se închida; la școlă comunală însă preotul că catechetu va avea plata bună etc. Eata! pre ce cale vreau să ne surpe școlă confesiunala! cum se venăza prin amăgiri după preoții noștri! Insa preotul avu curajulu și simțulu românescu de a respinge propunerea și a denegatu invoirea sea la facerea unei școli comunale!

In respectulu școlii noastre confesiunale, carea nici unu fondu n'au avutu, neamu adunatu cu totii in 6 Septembrie c. v. 1870 și ne-amu sfatuitu cu creștinii noștri, ca fatia cu atacarea autonomiei bisericești noastre ce avemu de facutu? și amu decisu unanimu, ca cu ori ce pretiu școlă confesiunala o sustinemu, protestăm in contr'a închiderii școlii noastre și ca pre rasiulu nostru școlă comunală să nu se facă; că inse acéș'ta să se pōta intempră, trebuie să compunem unu fondu anumitu pentru a putē redicā o școlă mai mare și corespondiēre legei școlastice, la care fondu rebuie totu satulu creștinu să contribuie după putinț'a sea; dară cându e vorb'a de contribuitu, apoi greu se pricepu bietii secutii noștri romāni, d'abia potē scōte dela ei câte 2 fl., câte 1 fl.*), și totu-si numai dela 10 persōne s'au adunatu 42 fl. v. a., fiindu ca alții au promis, ca voru dā, și iēra alții nefindu de fatia n'au potutu contribui, inși list'a circuleza, și până mi-a veni iēra-si la mână, ve voui impartasi rezultatulu; dară mari speranțea n'amu, m'a-siu bucurā deca s'aru sufi până la 100 fl. v. a., căci de un'a parte saraci'a e mare, de alta parte necultur'a unor'a nu îndemna spre sacrificare!

Școlă confesiunala inse ne trebuie — cu ori ce pretiu! Ce e dară de facutu, că numai 1500 fl. v. a., să se pōta adunā până in primavēr'a viitoare, care suma se recere pentru edificarea unei școli de trēba, că nu cumv'a să patim rusinea aceea, să ni se închida școlă! Nu ne rămāne alta cale, decātu a atrage atenționea onoratulu publicu asupra acestei cauze importante eminentu nationale aici in Sangeorgiu in centru Treiscaunelor! 11;000 de suflete romāne mai de totu magiarisate a Treiscaunelor sunt in periclu de a se perde cu totulu, deca nu li se spriginesce cu ajutorin materialu caus'a acestei școli. Numai biserica și lēga inca de natiunea noastră! Sa-i legāmu și mai strinsu de ea prin redicarea acestei școli.

Ne rogāmu de Escelenti'a Sea Domnulu Archiepiscopu și Metropolitu alu nostru, asemenea de ceilalti Episcopi ai noștri, asemenea de maritul consistoriu alu nostru și nu mai puțin de congresulu bisericescu, care se va adunā in 1 Octombrie in Sabiu, și mai in urma de totu mecenatulu român, să se indare cu filerulu lor a ajutā acéș'ta școlă,

*) De aru dā totu asiā din tōte părțile!

Red.

FOISIORA.

I.

In memori'a reposatulu directoru G. Munteanu.

Eheu fugaces Postume labuntur anni,
nec pietas moram rugis et instanti
senectae afferet indomitaque morti.

Hor Od. XIV. libr. II.

Despre adevērul acestor versuri frumoșe și pline de intieptiune filosofica se vede ca a fostu adāncu petrunsu reposatulu directoru și profesoru gimnasialu G. Munteanu cându in anii din urma ai activității sale literare lucrā cu atāt'a încordare la edarea cu note a celui mai eminentu daru și celui mai greu de intielesu poetu latinu. Asiā este, anii fugu, fruntea și fati'a pōrta semne invederate a dilorlu trecute, pietatea nu retiene betrānētia nici nu opresce mōrtea neinvingibila! Dară deca de-o parte acestu adevēru deprima sufletulu moritōriulu! In inaltia de alta parte dis'a celebrulu poetu „non omnis moriar parsque melior mei vitabit Libitina.” Faptele și opurile barbatilor, cari in viața-le și-au implinitu cu conscientiositate chiamarea, nu pieru și nu potu pieri in veci. Inse cu tōte acestea dātōri'a posterității e, a conservā cu pietate eriditatea lasata ei dela antecesorii de gloriōsa memoria. Istori'a literaturēi romāne va înregistra după meritu

acestu poporū orfanu, acéș'ta veduva saraca; carea preste multe fortune au trecut, inse religiunea strabuna inea nu nu si-a parasit'o. Ajutati! ajutati! ca Dumnediu va respalā insutū sacrificiulu, și stranepotii acestui cercu ve voru binecuvēntā numele vostru.

Spre orientare acestu orasiu in sine cupriade 640 suflete romāne—orfane.

Sepsisangteorgiu in 8/20 Sept 1870.

O.

PS. In caus'a redificārei bisericești noastre amu de a impartasi onoratulu publicu, ca după balulu de asta vēr'a in Elōpatak au mai intratu și acum'a de euredu dela Majestāțile Sele Regele și Regi'n'a, 200 fl. v. a. dela unu domnu din Romāni'a 8 fl. v. a.; despre care prin acéș'ta se face socōta publica.

O.

O cuventare a lui Iacoby.

Avemu naintene-ne o cuventare a neobositulu anteluptatoriu pentru caus'a libertātēi, a celebrulu democrat Ioane Iacobu, despre cestiunea Elsasului și Lotaringiei. In 14 l. c. s'a intrunitu partia poporulu intr'o convenire in Königsberg sub presidinlu negotiatorulu Herbig, in care s'a acceptatu dechiaratiunea umatōre:

Membrii partiei poporulu intruniti aici 'și esprima convictiunea, ca

nici din dechiaratiunea de resbelu a lui Napoleonu nici din rezultatele armelor germane nu resulta dreptulu a dispune de sōrtea politica a locuitorilor Elsasului și Lotaringiei.

Ei protestēdia, pre bas'a dreptulu popōrelor de a dispune de sine, in intereselu libertātēi și păcei contr'a ori cărei anecș'ari fortiate de teritoriu franco-u.

Intre vorbitorii pentru acéș'ta dechiaratiune se afla Ioane Iacobu, care dise:

Domnilor!

In 25 Augustu 1866 a pronunțiatu contele Bismark — in comisiunea de anecșione a casei deputatorulu prussiane cuvintele momentōse: „să ne apucāmu, Domnilor!; rapede de lucru, ceea ce se refusa pre o minuta, nici cându nu se va potē recāstiga.

Nu puneti pedeci regimulu in legea de anecșione; aidemu să fimu mai bine sātosi de unitate nationala și potere, fără de a mai disputā multu cumu să ni se servēscā mancarea!”

Patru ani au trecut de atuncea, — și in acestu tempu scurtu au facutu liberalii noștri nationali asiā mari progrese, in cātu mai ca invetiaceii intrecu pre maestru. Departe de a pune regimulu pedeci, din contra domniavōstra insusi sunteti, cari neincetatu urgenti la anecșionu nōue: asiā sunteti de sātosi de unitate nationala și potere in cātu regimulu nu ve pōte anecșā destulu.

D'abia au strabatutu dela Berlinu parol'a și si vedemu noi, precumu tōta lumea — ridicānduse in pressa in conveniri in adrese unu choru inmiu, care pretintinde anecșarea Elsasului și Lotaringiei.

Cu putiene dle inainte de acéș'ta a fostu unu resbelu de aparare, de care ne temēmu, o lupta santa pentru patri'a iubita, și astadi — după cum ni infatiosadia jurnale — e unu resbelu de cucerire, o lupta pentru egemoni'a rasei germane in Europ'a!

Nu voui ventila cestiunea, ce urmāri va produce anecșionea. Dvōstra sciti ca liberalii noștri nationali sperēza dela ea munti de aur. Inse macaru ce voru dice acesti Domni in favōrea anecșionei, ori cum se va servi sōmei loru nationale mancarea, — totusi e o absurditate politica blanca a crede ca, din nedreptate și fortia va potea rasāri popōrelor vre unu bine. Cestiunea capitale care e de a se resolvī in afacerea acéș'ta, e:

Are Prussi'a sēu Germani'a dreptulu de asi anecșā Elsasulu și Lotaringi'a?

Ni se dice: Elsasulu și Lotaringi'a s'au tienutu mai nite de tiēr'a nemtiēscā. Franci'a si-a insusitu tierile acestea prin ghibacia și fortia. Acumu, invingēdu pre francezi, e dreptu și cuvinciosu a le realungā prad'a, a ne recere proprietatea nōstra rapita.

Domnilor! nu velasati să veduca in ispita prin cuvinte frumoșe. Chiaru cându ve aru imbia imperatiile lumēi; nu velasati a vos seduca, a ve inchinā idoliloru puterei. Esamenati aceea frasa frumoșā — si veti aflā canui altu cev'a, decātu dreptulu celu vechiu barbaru alu tunulu, mascatu.

Elsasulu și Lotaringi'a—dici ei—a fostu „proprietate” germana și trebuie să devina iēra-si germana! Ce felu—intrebu — Elsasulu și Lotaringi'a n'are locuitori? Sēu dōr' locuitorii acestor tieri suntu unu objectu fără vointia, pre care fără d'a mai intrebā, ti-o poti improprietari, de care poti dispune după placu? Sēu si-au perdatu prin resbelu totu dreptulu — au devenitu sclavi, despre acāroru sōrte invingētorulu pōte dispune după placu? Chiaru și celu mai zelosu, incarnatu anecșionistu concede, ca locuitorii Elsasului și Lotaringiei suntu francezi cu trupu și cu sufletu și voru a remanea francezi. Macaru cum aru fi pacatulu ei fatia cu noi — aru fi in contr'a ori cărei dreptu umanu, cându noi amu voi ai germanisā fără voi'loru, cându i-amu anecșā contr'a vointiei loru Prussiei sēu altui statu germanu. Domnilor! Esista unu proverbu germanu vechiu, care din caus'a adevērului, ce contine — a devenitu de comunu de o lege morala:

„Ce tie nu-ti place,
Altui'a nu face!”

In Octombrie 1834 nefindu după legile de atunci ale patriei alta perspectiva de aplicare pentru romāni de legea orientala decātu preot'a fără eclesiā — sesiune de pamentu destinata pentru intretinerea preotulu — advocatur'a fără clienti, in etate de 22 ani trecu in Romāni'a. Aci deocamdata fū aplecatu că prefectu de studia (maître des études) in convictulu sēu cum 'i dici pensionatulu statulu dela st. Sava in Bucuresci.

Conformu legiurei provediute prin reglamentulu organicu, că la metropoli'a din Bucuresci și pre la fie-care din cele trei episcopie: la Rinnicu, Bozeu și Ardesiu să se deschida câte unu seminaru, fu chiamatu in 1 Iuliu 1836 de renumitulu pentru patriotismulu seu episcopu Cesariu la Bozeu, că in calitate de inspectoru și profesoru să deschisa aci seminarulu. In 15 Augustu amentionatu cu ocașiunea deschiderii debutā pentru primā data in publicu cu o cuventare inaugurala, reproducā de diariulu redigatu de Poenariu, Aaronu s. a. In seminarulu din Bozeu a propusu in cursu de 8 ani adeca până la 1 Sept. 1844 obiectele de invetiatura prescrie de reglamentulu pentru unu seminaru de 4 clase dirigādu totudeodata acestu institutu spre deplin'a satisfacere a episcopulu. Dovada la acéș'ta laudatoriulu ce se pastrēza intre harthile reposatulu.

Caus'a principale, ce l'a facutu că la 1 Sept. 1844 să-si dea demisiunea intre altele fu, ca cu ocașiunea unei intrevorbiri, ce o avu cu mitropolitulu U.-Vlachiei Neofitu, cându acéș'ta se dechiarase

și la locul seu opurile literare ale alesiloru natiunei; dar și până atunci credu, ca severiescu nu numai unu act de pietate, ci de o datorie indispensabila încercāndume a desvoltā in modu biograficu activitatea cu decosebire literara și pedagogica a neobositulu de eterna memoria Munteanu. Intre manuscriptele reposatulu, câte mi stau la dispozitiune s'a conservatu și o biografia scrisa de mână sea propria. Acéș'ta mi va servi de basa și indretariu la deslegarea problemei, ce mi-am propusu. Din acéș'ta biografia vedemu, ca G. Munteanu s'a nascutu in satulu Vingardu, comitatulu Albei-inferiore din parinti romāni de legea ortodocsa, tata-so dascalu și mosiu-so paternu preotu. Anulu nacerēi sale e 1812 luna Februaru, epoch'a acéș'ta, de-si nu de totu obscura, dar destulu de sterila de a produce și cresce barbati, cari cu rara abnegare de sene sa-si faca de devisa a vietēi lumina-rea neamulu românescu impilatu și degradatu. Elementele limbei romāne, celitulu și scrisulu le-a invetiatu sub manuducerea tata-so cu atāt'a sporiu încātu in etate de 6 ani citiā Apostolulu, in cea de 10 ani și Casani'a in biserica (ipsisimis verbis). La anul 1823 intrā in școl'a normale de 3 clasi din Alb'a-Iul'i'a, o terminā cu calculu de eminentia. Promovatu in gimnasu finī asemenea cu progresu eminentu in anii 1826, 1827 și 1828 clasele I., II. și III. dise gramaticali; iēra in 1829 și 1830 pre cele umaniori poesi'a și retoric'a. In anii 1831 până la 1834 absolvā studiile filosofice și juridice in liceulu din Clusiu.

Ce amu dice noi, ce liberalii nostri nationali, cându polonii vre-o deta invingetori aru recere, pre bas'a dreptului tunului, provinciile Posen și West-prussia și aru voi alea aneasă? Si totusi sunt acelea—si base, care voiti ale produce acumu pentru vre-o aneasiune a Elzasului și Lotaringiei.

Nu, domniloru! E datorintia noastră a pasi in contra ataroru tendintie, contra egoismului notionalu. Sa tienemu cu fermitate de bazele dreptului — pre cum in viatia privata, asiá si in viatia publica!

Sa pronuntiamu convictiunea noastră profunda ca fia-care aneasare de teritoriu streinu contra vointiei locuitorilor lui e vatemarea dreptului popóreloru de a dispune de sine insu—si—si de aceea asiá de evitatu precum de reutaciósa.

Negenati de tumultulu momentanu alu victorioloru sa protestamu in contra ori cárei fortie, ce aru voi a executá contra locuitorilor Elzasului și Lotaringiei.

Numai cine respetéza libertatea altor'a, e demnu de libertate.

SEDAN.

Sub acel'a—si titlu publicaramu in nrulo trecutu naratiunea faptului desastrosu dela Sedan. Publicandu si urmatoarea versiune, n'o facemu decatu spre a se ve veritatea faptului.

E anevoia d'a 'si dá cine—va sém'a de unu evenimentu atátu de extraordinariu cá celu care avu locu sub zidurile Sedanului, unde o armata, intr'unu locu tare, fu silitu sa se dea, fára cá sa cunósca diferitele impregiurári cari au adusu acést'a.

Sa espunemu aceste impregiurári.

Dupa batalia dela Mars-la-Tour, maresialele Bazaine, de si remasese stapánu pre terren, fusese silitu sa se retraga spre Metz ca sa se mai aprovizioneze de nutrimentu si de monitioni; dara armata prussiana, intarita prin trupe numeroase, sa intorsese spre densulu si, dupa multe lupte gloriose pentru armata franceza, amenitiá sa—i taie retragerea;

Maresialele Mac Mahon, a cáru'a armata se formá pre câmpia Chalonsului, hotari atunci sa mérgin ajutoru maresialelu Bazaine, si de si simti tota temeritatea acestei incercári, in fati'a fortiloru cona siderabile care mergeau spre Parisu sub ordinle principelui regale si care 'lu putea luá d'a laturi, pre cându cele ce erau in fati'a Metzului puteau in mare parte sa vie la lupta in frunte, hotari sa mérga in ajutorulu armatei dela Metz. Se indrepta deci dela Reims si dela Rethel spre Stenay.

Ajungendu la Chene le Poputeux asta ca antegard'a principelui regale se zarise si deja capetele coloneloru sele se ciocnisera cu corpurile Douay si Faily.

Indata ordina o miscare de retragere spre

Mezières, cáci, taiatu d'acestu orasiu, nu—si mai putea reinvióra armata. Acésta miscare deja incepu, cându o depesia, venita din Parisu nóptea, u sileá sa staruiesca intr'unu mersu care era sa fia fatale.

Armata franceza urma da naintá: deja trecuse in cátu—va Meusa la Monzon, cându corpurile generaliloru Faily si Douay, care remasera pre tiermulu stángu, fara viu atacate si se retraseru in desordine, dupa ce au sustienutu o destulu de indelungata lupta.

Maresialele Mac-Mahon recunoscu atunci pentru a dóu'a óra estrem'a dificultate d'a ajunge la Metz si simti nevoia d'a renuntá la proiectulu seu. Dede indata ordine d'a se întorce inapoi spre Sedan, si, de—si sdrobiti de oboséla, trupelu mersera o parte din nóptea din 30 si 31 Augustu.

Ajungendu lánge Sedan, alu 12-lea corpu avu se sustiena o incaierare in care totu folosulu fu din partea sea; dara, in timpulu acest'a, armata prussiana isi completá trecerea preste Meusa in susu si in josu de Sedan, si incepu sa cuprinda tote inaltimele care domniau orasiulu. Nu e fára interesu sa spunemu aci ca Sedan este unu locu forte dominatu de dealuri si imposibile d'a se opune nóuei artilerie. Cáile nu suntu aperate prin lucrári seu prin forturi naintate, cá la Metz si in multe alte locuri; pre d'alta parte armata era forte ne-completa si aprovionárite de nutrimentu si de munitioni forte restrense.

In diu'a de 1 Septembrie, la 5 óre de diminetia, armata franceza fu atacata din drept'a si din stánga de odata. In drept'a positiunea era ocupata de corpurile Ducrot si Lebrun, stánga de corpurile Wimpfen si Douay.

Maresialele Mac-Mahon se sui indata pre calu si se duse in fruntea cea mai inaintata a atacului, cá sa recunosca positiunile. Imperatulu, pre care—lu vestise, era si elu calare, si esia din orasiu, cându intalí pre maresialelu, care era dusu intr'unu furgonu de ambulancia, ranitu la sioldulu stángu d'o spargere d'obus. Comandamentul fusese luat de generalele Wimpfen, cá unulu care era mai vechiu.

Lupt'a se sustienu cu energie mai multe óre; dara, spre dóue óre dup'amedi, trupelu fara respinse si mersera pána in orasiu, ale cáru'a strade fara indata pline de cará, de trasuri de artileria, de ómeni din infanteria si de cavaleria, totulu in cea mai mare confusiune.

Din caus'a acestoru incurcaturí, imperatulu trebui sa stea pre locu, pre cându obusurile plouau in orasiu, aprindiendu mai multe incendiuri, isbindu pre raniti in case si semenandu mórtia in strade, cadiendu pre gramedi mari de ómeni unii preste alii: generalele Guyot de Lespart fu ucisu in acelu momentu pre strada.

Silitu sa stea in orasiu, imperatulu sa instalá

la sub-prefectura, care sa afla in centrulu acestei ploii de focu.

Mai multe obusuri sa sparseru d'asupr'a casei si in curtea acestei resiedintie, unde sosira indata comandantii diferiteloru corputi anuntandu ca resistintia devenea imposibile.

Soldatii, dupa ce s'au batutu vitezesco mai tota diu'a atacati din tote pártile, mersera spre orasiu si dau unii preste ulii prin strade si prin siantieri. Confusiunea fu indata pretulindenea si ori ce miscare deveni imposibile.

Obusurile prussiane cadeau in acestu oceanu de ómeni, aducendu mórtia la fia—care lovitura, si zidurile cetátiei, departe d'a servi cá adapostire acestei armate, incepu sa devina caus'a perderei sele.

Recunoscedu atunci imposibilitatea unei resistintie folositoare, fara nevoiti sa céra a negociá, si unu drapela albu fu radicatu in verfulu fortaretei, spre cinci óre séra.

In acestu momentu armata prussiana, tare de mai multu de 250,000 ómeni, si restrinsese cerculu; o formidabile artileria ocupa tote nátimele care domniau orasiulu si infanteria putuse nointá pána subtu orasiu.

Regele Prussiei tramise atunci unu adjutantu la imperatulu, cá sa céra predarea loculu si capitulatiunea armatei.

Imperatulu nu voi de locu sa respundia pentru armata, si lasa acésta grige generalelu Wimpfen, care avea comand'a suprema; dara facu cunoscutu regelui Prussiei ca so va dá lui in persóna.

Regele ceru sa se numésca plenipotentiarí pentru cá sa cunósca propunerile relative la armata. Generalele Wimpfen se duse la o conferintia cu comitele de Moltke si veni sa supuie unu consiliu de resbelu, compusu de toti generalii armatei, conditiunile care si se facusera.

Intr'acésta intrunire, sa recunoscu in unanimitate ca armata, fára nutrimentu, fára munitioni, gramedita prin stradele orasiulu, deja in desordine, era in imposibilitate sa faca vr'o miscare, si ca nu mai putea sperá sa si mai deschida vr'o trecere printre sirurile inimice. Prin urmare devenea inutile d'a mai prelungi óra impotrivirei, alu cáru singuru resultatu aru fi fostu d'a se macelari soldatii, si toti fara constrinsi sa primésca capitularea.

Generalele Wimpfen facu cunoscutu imperatulu resultatulu acestei deliberári si si spuse ca numai densulu putea dobandi nesce conditiuni mai bune pentru armata.

Intr'adeveru, regele oferise imperatulu o intrevedere, care avu locu spre siepte óre séra intr'unu castelu lánge Sedan.

De si se dise ca, déca conditiunile nu erau primite in 9 óre, ostilitátele voru incepe din nou,

cu cogeta a reorganisa din fundu seminarului centralu metropolitanu, si ca spre acestu scopu chiama in calitate de inspectoru si profesorulu pre I. Popasu din Brasiovu si pre I. Maiorescu, inspectoru scólei centrali din Craiova pre atunci, fu si densulu invitat a ocupa o catedra. Intr'aceea metropolitulu si mutá cugetulu din consideratiuni recunoscuté, chiama pre profesorulu de judetiu din Buzeu, pre ierodiaconulu Dion. Romano; acést'a atrase pre P. Penescu, iera densulu fu trimisu cá sa organizéze seminarulu dela episcopia din Rimnicu, cea ce fiindu veduvita de episcopu stá totu sub nemeditata jurisdicțiune a metropolitulu Neofitu. Aci functiuna susu numitulu in calitate de inspectoru si profesorulu pána la finitului lui Sept. 1848, cându in urm'a evenimenteloru de atunci i cantá sa se reintórea in Ardealu dinaintea tóretelului de ura aprinsa prin calamitii malitiose asupr'a capeteloru ardeleniloru.

In acésta perioda a vietiei sale ni se spune in biografia, ca Munteanulu a lucratu dela 1839—1840 in societate cu prof. Dionisiu Romano la o foia periodica, ce tractá mai cu séma materie bisericicesci si scolastice, intitulata: „Vestitoriulu bisericescu;” iera fructulu asiduitátei sale private au fostu opulu culesu si prelucratu de densulu dupa autori francesi si germani. Meditatiu religiose in 2 tom. La anulu 1842 si 1843 a tradusu din nemtiesce: „Sufertielele junelui Verter” de Göthe, iera din latin'a opulu intitulatu: „Urmareala lui Cristu.”

Precisiunea, cu care sa silitu autoriulu a redá

testulu originalu alu acestoru opuri intr'unu limbajiu pre cátu de corectu pre atát'a si de frumosu e dovada de ajunsu pána la ce gradu domina elu inca pre atunci limb'a romána.

Dara sa reapucámu ierasi firulu biograficu, cu ceea ce vomu inaugura a dóu'a perioda a vietiei. Aci ni se spune in biografia ca venindu Munteanulu in Ardealu a functionatu cá membru atátu alu comitetulu románu cátu si alu comisiunei de apararea tierci, ambele cu resiedintia in Sabinu, pána la prim'a ocupare a Sabinulu de Bem, comandantele unguiloru revoltati, cându fu constrinsu a logi in Romani'a lesáandu prada cuceritoriloru tota fructulu economisárei sale facute in cursu de 14 ani constatatariu din o suma considerabila de bani in argintu, vestiminte pretioasa, argintarie s. a.

La 1849 reintornandu—se in Ardealu nemediatu pre urm'a intrárei armatei imperatesce se asiadia in Sabinu, de unde se puse in corespondintia cu redactiunea renumitei gazete „Bucovina.” Articollu marcati cu semnulu compenei din acést'a foia au esitu din péna sea, contribuindu forte multu prin acést'a la desmarcarea acelu machiavelismu spurcatu, ce lincea, nici mai multu, nici mai putienu, decátu a scólei si a reduce tote miscarea romaniloru dela 1848 pentru apararea nationalitátei loru si a causei imperatiei statatória in legatura un'a cu alt'a, — la unu simplu brigandagiu, — a prinde si a perde pre toti batalii romani, cáti au luat parte activa mai insemnata in aceea drama trista. Sciutu este

ca unii se prinsera deja si ca cu alii se facuse cercare spre ai prinde.

La 1850, cá sa nu se numere in acelu timpu de suspiciuni si denuntii intre renitenti ceru unu postu administrativu, ceea ce denegandu—ise, priimá in urm'a unei intielageri cu cátiva barbati romani tari in credintia spre a se efeptu unu altariu cátu de micu, unde sa se nutrésca foculu simtiului nationalu pentru timpuri mai bune, a face inceputu la infiintarea unui gimnasiu románu in Brasiovu. Propunendu tote optu obiectele de invetiatura prescrisa pentru gimn. infer. trecu cu elevii sei dela 1850—1860 prin tuspátru clasele. In 29 Aprilie 1853 fu insarcinatu cu directiunea gimnasiulu, in care calitate functiona pána la anulu 1868, cându fára de a renuntá la postululu seu, fu nevoitu a merge la Vien'a spre intregirea sanatátei sale sdruncinate. Dara parca o sórte sinistra se conjurase asupr'a—i de alu goní meren; cáci de—si se reintórsa prin Decembre asiá dicandu sanatosu la postulu si chiamarea sea, totusi nu mai vediu multe dile bune, ci dupa ce petrecu inca intre cei vii unu anu in suferintie parte spirituale parte corporale cadiu sub greutatea unei bóle pline de suferintie amare prada mortu in 17 Dec. 1869 s. v

(Va urmá)

intrevederea se întârziă până cându condițiile capitulării fusese primite de generalele Wimpfen.

Astafelu e naratiunea exactă a acestei catastrofe, care va implé de durere ori-ce anima de soldatu.

Primirâmu următoarele șire interesante cu deosebire pentru barbati de școlă:

Ploesci 1 Iunie a. 1870.

Onorate Domnule Redactore! Educațiunea și instruciunea sunt contestabile, aspirațiunile cele mai supreme ale secolului presinte, ambițiunea cea mai legitimă a omenilor de bunu simțiu. Acést'a se constata prin șraificiile de totu felulu, ce se facu pentru aceste diități mantuitoare și bine facătoare, prin precauțiunile sincere și perseverante cu care ne silim a stabili pre base singure, Altariulu lor.

Un'a din acele tendințe a fostu și darea la lumina, cu aprobatiunea onorabilulu Ministeriu alu Instruciunii publice și alu cultelor, a opului seu, Elemente de Pedagogia și Metodologia, editatu anul trecut cu spesele sale in un'a mia esemplare și destinatu a facilita atâtu parintilor, câtu și invetiatorilor, difiicil'a loru misiune de educatori și instructori și junelor lastrare, ce Dumnedieu și Soceitatea le au confiatu.

In vedere inșă, ca acést'a editiune minima, care s'a epusatu in câte-va luni numai a fostu de partea de a fi pututu satisfacé tôte trebuintele Romaniei; in vederea cereriloru ce-i vinu de mai multe părți, fără a le putea satisfacé, subscriulu s'a decisu a face o a două editiune inșă intr'unu numeru mai mare, spre a putea efectua tôte cererile și reduce considerabilu pretulu ei.

Acést'a opera, că și prim'a editiune, va cuprinde patru părți, inșă mai desvoltate și mai corectate:

I. Pedagogia, séu cursulu educativu; aci se gasescu indicile cele mai nimerite și acreditate pentru întemeierea unei reale și vere educatiuni, in jun'a generaliuine;

II. Invetiatoriulu și școl'a, unde se prescriu tôte datoriile invetiatoriloru cătra școlă, școlari, concetatieni, colegi, autorități, etc.;

III. Metodologi'a generală, care indica modurile generale ale invetiamentulu, și recomanda pre cele mai bune;

IV. Metodologi'a specială; acést'a pune la dispozițiunea dloru invetiatori, metodele cele mai recomandabile și-i conduce cu siguranță cătra scopulu marel dloru misiuni.

Spre a reusi dăra in scopulu ce și a propusu facendu posibilu respândirea acestei opere in tôte familiile și școlăle, subscriulu a credintu cuvini-ciosu, a face acést'a a două editiune prin abonamentu, și a fiesă pretulu unui esemplariu pentru Domni abonati, numai la lei noi 3.

Basându-se pre amórea de progresu și simțimintele D-vóstre patriotice, și cunoscendu interesulu realu și activu ce purtati, pentru totu ce tinde la cultor'a intelectuală și morală a poporulu Român, subscriulu isi permite Domnule Redactore a apel'a la bunavoință D-vóstre a va rugá respectuosu, că sa binevoiti a-i dá binevoitoriulu și energiculu Dvóstra concursu, luându mesurile ce veti crede mai eficaci, spe respândirea acestei opere și in cerculu Dvóstre și facerea prin urmare a unui numeru considerabilu de abonati.

Pretulu abonamentulu se platescu de o data cu subscrierea; iera listele de abonati, dimpreună cu sum'a baniloru incasati, se voru inaintá subscriulu celu multu până la finele lui Septembrie venitoriu, spre a putea și densulu decide la timpu sum'a esemplareloru de imprimatu. — Impartirea séu inaintarea loru pre la Dni abonati, se va face apoi negresitu in lun'a Noemvre st. v.

Magulitu cu cele mai frumóse sperantie, amu onórea Domnule Redactore a ve oferí cu acést'a ocașiune asigararea stimei și consideratiunei ce ve conservu.

I. P. Eliade.
Revisore școlariu.

P. S. Pentru perderi intemplatóre și spese mici accidentale, subscriulu recunósce Dloru corespondinti, cari voru face preste 10 abonati, unu

rabatu de 10 la %, asupra tuturor abonamentelor acute.
I. P. E.

Varietăți.

* * Bar. Iosifu Ringelsheim fostu comandantu alu a II-ei diviziuni de trupe in Vien'a, este denumitu comandantu la a XVI. diviziune de trupe și comandantu militariu in Sabiu.

* * Sâmbet'a trecuta, la 29/10 Septembrie, s'au deschisu lini'a drumulu de feru, dela Galatz la Bucac, și indata dupa repararea podulu de pre riulu Moldova, — unde din cauza caderei malulu s'au stricatu, — se dice ca neesperatu se va legá cu lini'a Offenheim, ce incepe dela Roman.

Vineri la 28/9 Septembrie, aflámu ca s'au deschisu și lini'a căiei ferate București-Ploesci, și preste 2 septemâni se va deschide și acea dela Braila-Ploesci (secțiunea Barbosi).

Ast feliu nu târdiu, — gratia activității companiei Strusberg, — retielele acceleratei căi ferate, ne voru pune in legatura și comunicatiune cu tôte punctele principale din tíera și din streinătate, cei'a ce va favorisá multu comerçulu și industri'a portulu nostru.

O femeie, a unui cantonistu la Bozeu, s'au pusu in curmedisiu, pre sine, inadinsu spre a trece locomotiv'a preste dens'a! . . Luându inșă de șcire masinistrulu, au opritu trenulu, iau datu câte-va betie și au alongat'o, scapându-i viat'a de pericolu iminentu.

* * Foile de ieri ne spunu, ca Dr. Iacoby e dejá arestatu pentru vorbirea șea. Acést'a e o dovéda nouă, incâtu suntu nemii indreptătiți a sperá ca dupa unitatea natională indeplinită se va incepe pentru ei o era nouă, er'a libertății!

Concursu.

Deveninda statiunea de invetiatoriu in comun'a Cacov'a lângă Seliste se deschide concursu până la 30 Sseptembre 1870 st. v. pre lângă următoarele emoluminte:

1. Cortelu liberu coresponditoriu.
2. Salariu anual de 150 fl. v. a.
3. Lemnele trebuincioșe.

Dela concurenti la acestu postu sa recere se fia de confesiunea greco-orientală, absolutu pedagogu, ori teologu și cu portare morală bună.

Documentele concurentiloru sa voru asterne la Efori'a școlastică in Cacov'a per Secelu (post'a ultima.)

Cacov'a 3 Septembrie 1870 st. v.

Ioanu Hanzu
Parochu.

69—1 și directoru școlariu

Concursu.

Pentru vacant'a parochia din Srediscea mica protopresviteratulu or. român alu Versietulu dioces'a Caransebesulu.

Emolumentele suntu un'a sesiune de pamentu birulu și stól'a dela 130 de case.

Doritorii de a ocupá acést'a parochia provediendu-si recursele sele cu estrasu de botedi, testimoniu despre absolvirea teologiei și testimoniu de cualificațiune sa se tramita subscriulu in Mercin'a post'a ultima Varadi'a până in 20 Septembrie a. c. Cu întielegerea comitetulu parochialu.

Mercin'a in 4/9 1870.

Ioane Popoviciu
Protopresbiteru.

67—2

Concursu.

Pentru ocuparea postulu invetiatorescu la școlă română confesională gr. orientală din comună Vînetia inferióra districtulu Fagarasiulu se scrie prin acést'a concursu pana in 20 Septembrie a. c. st. v.

Salariulu impreunatu cu acestu postu este 130 fl. v. a. cuartiru liberu și lemne de incalditu. Cei ce dorescu a concurá pentru acést'a statiune invetiatorescă, au pana la terminulu prefeptu a trimitu in Fagarasiu la prea onoratulu d Protopopu Petre Popescu I-lea alu Fagarasiulu — prelanga petitiuniloru:

I Testemoniu școlasticu ca au absolvatu celu

putinu gimnasiulu micu, și cursulu pedagogicu — séu teologicu.

II Atestatu de botedi, ca suntu de religia gr. orientală.

III Atestatu de moralitate, și ca este deprinsu in cantările bisericesti

Veneti'a inf. in 2 Septembrie 1870.

Comitetulu parochiale
G. Cerniciu

65—2

Parochu gr. or. și Dr.

Concursu.

Pentru vacant'a parochia din Percosova protopresviteratulu gr-or. român alu Versietulu dioces'a Caransebesulu.

Emolumentele suntu un'a sesiune de pamentu birulu și stól'a dela 90 de case și casa parochială.

Doritorii de a ocupá acést'a parochia provediendu-si recurselor sele cu estrasulu de botedi, testimoniu despre absolvirea teologiei și testimoniu de cualificațiune sa se tramita subscriulu in Mercin'a post'a ultima Varadi'a până in 27 Septembrie a. c.

In contielegere cu comit. parochialu.

Mercin'a in 4/9 1870.

Ioanu Popoviciu
Protopresviteru.

66—2

Edictu.

Elie Iacoby din Comuna Lazu protopresviteratulu Sabesulu de 11 ani și-an pasesitu legioit'a șea muere Salomia nascuta Ioanu Morariu impreuna cu doi prunci, și umbla pribegindu din locu in locu fara a se putea șci unde se tiene, se citeaza prin acést'a, ca pana la 9. Martiu 1871. se se infaciesieze naintea forulu matrimoniale subsemnatu, caci altfelu și in absenția lui se va decide procesulu incaminatu de sociea lui in întielesulu canóneloru ș. nóstre Biserici. —

Din șiedinția forulu matrimoniale tienutu la șcannulu protopres: gr. or. in Sabesiu la 27. Aug. 1870.

I. Tipeiu
Prot.

70—2

Edictu.

Mari'a Christea muieru lui Dumitru Mailatu ambi greco-orientali din Sasu-chizu dupa unu traiu reu in casatori'a lor, parasindusi barbatulu de 8 luni de díle s'au facutu pierduta de nu se șcie de ia nimicu, se citeza prin acést'a ca in terminu de șiese luni dela datulu de mai josu sa se infaciesieze la subscriulu șcaunu protopopescu cá foru matrimoniale, caci la din contra actiunea barbatulu ei și in absenția ei se va pertractá și otári dupa legi.

Sighisior'a in 9 Septembrie 1870.

Forulu șcaunulu protopopescu greco-orientalu.
a Sighisioerei.

Zachari'a Boiu
protop. greco-orientalu.

(71—1)

ANUNCIU.

Subscriulu amu onóre a incunoscintiá pre P. T. publicu, ca dela 29 Septembrie (Sântu Mihai) 1870 incolo cancelari'a mea advocatială nu va mai fi in tergulu pestelui nr. 100 ci in strad'a Scheiloru (Heilighlehnahms gasse) nr. 111 in cas'a fosta mai inainte a dlui G. Frighetoriu.

Brasiovu Septembrie. 1870.

N. Strevoiu.

64—3

Advocatu.

Burs'a de Vien'a.

Din 12/24 Septembrie 1870.

Metalicele 5%	67 50	Act. de creditu	258
Imprumut. nat. 5%	66 60	Argintulu	122 25
Actiile de banca	715	Galbinulu	5 84